

Republici Srbiji sa ciljem da se smanji broj predmeta koji su stariji od dve godine za 80% na nacionalnom nivou do kraja 2018. godine. Program rešavanja starih predmeta je prema oceni predsednika Vrhovnog kasacionog suda (VKS) suviše am-biciozan, a dodatni problem predstavlja i činjenica da Srbiji nedostaje 200 sudija.

Predsednik VKS je u novembru 2014. godine usvojio Poseban program mera za rešavanje starih izvršnih predmeta u sudovima sa ciljem da na kraju 2018. godine u osnovnim sudovima u Republici ne bude više od oko 324.000 starih izvršnih predmeta – od 1.615.830 koliko ih je bilo na kraju 2013. godine, odnosno oko 5.800 u privrednim sudovima od 29.872 stara izvršna predmeta – koliko su privredni sudovi imali na kraju 2013.

5.4.2. Kršenje prava na suđenje u razumnom roku.

Izmene i dopune Zakona o uređenju sudova omogućavaju građanima koji smatraju da im suđenje traje predugo da tuže sud i dobiju naknadu štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku. Razlog za ove izmene je veliki broj ustavnih žalbi pred Ustavnim sudom, od kojih je većina podneta zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku ali i veliki broj predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava. Izuzetno veliki broj ustavnih žalbi doveo je do toga da se pred ovim sudom više ne može efikasno ostvarivati zaštita. Novo rešenje omogućava da o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku odlučuje neposredno viši sud, dok postupak još traje tako da oštećeni ne mora da čeka okončanje postupka da bi podneo ustavnu žalbu. Kada sud koji odlučuje o zahtevu utvrdi da je povređeno pravo na suđenje u razumnom roku, dužan je da odredi rok u kome će tuženi sud doneti odluku i da odredi kolika naknada pripada podnosiocu zahteva za štetu koju trpi zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku (čl. 8b). Naknada štete za povredu prava na suđenje u razumnom roku će biti isplaćivana iz budžetskih sredstava Srbije oprede-ljenih za rad sudova (čl. 8a). O žalbi na odluke po tim zahtevima uvek će odlučivati Vrhovni kasacioni sud.

Ovaj postupak vodi se po pravilima vanparničnog postupka tako što se vrši uvid u predmet da bi se utvrdilo da li je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku ili nije. Mada ovo rešenje predstavlja pokušaj da se prevaziđe problem teško je očekivati da ova mera može u potpunosti da osigura građanima pravo na suđenje u razumnom roku, na šta utiče i činjenica da broj sudijskih saradnika nije dovoljan i da su sudije opterećene nizom administrativnih poslova. Strukovna udruženja ukazala su na mogućnost da ovi postupci dodatno opterete sudove.

Država se takođe suočava sa izuzetnim pritiskom zbog neizvršenja sudskih odluka koji se povećava svakom novom presudom i odlukom o prijateljskom porav-nanju iz Evropskog suda. Komentarišući povećan broj izvršitelja Evropska komisija navodi da njihov broj još uvek nije dovoljan da bi ispunili ciljeve koje je zakon pred njih postavio. Izveštaj o skriningu navodi da bi u cilju rešavanja problema preopterećenosti pojedinih sudova korisno bilo osmisliti mere koje će podsticati dobrovoljno premeštanje sudija i tužilaca. Komisija EU predlaže da se razmotri uvođenje sistema alternativnog rešavanja sporova za stare predmete i da se za predmete izvršenja koriste javni beležnici i javni izvršitelji.